

Среда
18. март 2009.

Тибор ЖИВКОВИЋ
ИЗВОРИ КОНСТАНТИНА
ПОРФИРОГЕНИТА ЗА НАЈСТАРИЈУ
ИСТОРИЈУ СРБА И ХРВАТА

Поглавља XXIX-XXXVI списка *De Administrando Imperio* византијског цара Константина VII Порфирогенита садрже податке о најранијој српској и хрватској прошлости. Упркос великом интересовању науке, које траје још од почетка 17. века, још увек нису утврђени извори на основу којих је Константин Порфирогенит изложио приповест о насељавању Срба и Хрвата. Новија истраживања указују на то да је окосницу царевог приповедања чинио један засебан латински извор настао у последњој четвртини 9. века у Риму.

Четвртак
02. април 2009.

Урош ТАТИЋ
ФРАНЦУСКА У АНЕКСИОНОЈ КРИЗИ
1908-1909.

На став Француске у Анексионој кризи одлучујући утицај су имали помућени односи с Немачком у питању Марока. У таквим спољнополитичким околностима, када је Аустроугарска 7. октобра 1908. објавила анексију Босне и Херцеговине, француска влада није показала жељу да озбиљно подржи своју савезницу Русију и изложи се опасности од сукба с Немачком. Француска је саветовала Русији опрезност, а њен министар Стефан Пишон је у

јеку кризе јасно ставио до знања да, упрко уговору о савезу, Француска не може ратовати због једног питања у коме витални интереси Русије нису непосредно угрожени. Такав став оставио је отворен пут политици централних сила које су натерале Русију на „дипломатску капитулацију”, а Србију приморале на промени правац њене тадашње политике према Аустроугарској.

Четвртак
16. април 2009.

Ненад УРИЋ
НИКОЛА ЈОВАНОВИЋ ОКАН
О ОДНОСИМА СРБИЈЕ И ЦРНЕ ГОРЕ
(1868-1873)

Сарајевски трговац Никола Јовановић Окан, касније Окановић (1829-1874), наставио је по пресељењу у Београд (1858) да прави планове о ослобођењу Босне и Херцеговине. Као члан Српско-босанског одбора (1860-1861) помагао је организовање и наоружавање устаника у Херцеговини. Од 1868. до 1873. године био је повереник и саветник намесника (затим министра иностраних дела) Јована Ристића о босанско-херцеговачким стварима. У време француско-пруског рата ишао је на Цетиње да би поспешно преговоре између Србије и Црне Горе за случај устанка у Босни и Херцеговини. У сусрету са више црногорских главара, затим и кнезом Николом, успео је да подстакне даље разговоре двеју страна о српском предлогу за склапање војне конвенције од 7. септембра 1870. године. Пре но што је напустио Цетиње упутио је кнез Никола у Београд у вези с тим војводу и сенатора

Илију Пламенца. Од децембра 1872. до маја 1873. године боравио је ради лечења у Херцег Новом, одакле је Ј. Ристића извештавао о Црној Гори, наоружавању турске војске у Херцеговини, размештају аустроугарских јединица у Далмацији, и другим питањима. Творац најзначајнијих планови о ослобођењу Босне међу босанским политичким емигрантима (за Херцеговину сличне планове правио је Мићо Љубибратић), Н. Окановић уочио је битне моменте који су утицали на односе двеју држава и двеју владајућих династија (Обреновића и Петровића), што је изнео у виду савета Јовану Ристићу.

Четвртак
30. април 2009.

Радомир ПОПОВИЋ
ИСТОРИОГРАФИЈА
О ПРВОМ СРПСКОМ УСТАНКУ.
ПОВОДОМ ДВЕСТАГОДИШЊИЦЕ.

Национална историографија је посветила значајну пажњу Првом српском устанку. Иако постоји дуга традиција у проучавању тог важног раздобља српске прошлости, општи је утисак да тај рад није систематизован и довршен. Јубилеј двестагодишњице (био) је прилика да се учини искорак у новим истраживачким подухватима и синтезама. Указаће се на најважнија историографска дела која су се појавила поводом обележавања двестагодишњице Првог српског устанка и оценити њихова вредност. Такође, указаће се на научне, културне и меморијалне центре у Србији који су у протеклих година радиле на очувању традиције Првог српског устанка.

Четвртак
07. мај 2009.

Александар КРСТИЋ
ВРШАЦ У СРЕДЊЕМ ВЕКУ

Подручје Вршца било је насељено још у раном средњем веку. Археолошки је испитано насеље 10-12. века на локалитету Црвенка са полуземуницама, укопаним у лесној греди дуж обале некадашње велике мочваре Иган. Најранији сачувани писани помен Вршца, под његовим мађарским именом *Ér(d)somlyó*, је из 1227. године. Насеље је било у поседу Калочке надбискупије, која га је у то време мењала са краљем за град Пожегу. Доминикански манастир постојао је у Вршцу од прве половине 13. века, а као трговиште насеље се помиње од 1330. године. Први сачувани податак о вршачком утврђењу, за које се сматра да је подигнуто у другој половини 13. столећа, након монголске најезде, је из 1323. године. Вршачка тврђава на брегу изнад банатске равнице била је малих димензија (дужине 46, а ширине 18 m), издужене основе, прилагођене рељефу, са масивном донжон кулом на источној и полукружном кулом на западној страни. Значај вршачке тврђаве порастао је од краја 14. века, са првим продорима Османлија у Подунавље. Почетком 15. века, Вршац је био у поседу тамиских жупана, а затим српских деспота. Након одузимања Вршца српском владару 1440. године, овај град је скоро две деценије био предмет спора између деспота Ђурађа Бранковића и Јована Хуњадија. После пада Смедерева 1459. године деспотска породица је изгубила властелинства у Угарској, а Вршац је поново доспео међу поседе Хуњадија. Краљ Матија Корвин је 1472. године Вршац даровао Петру Доцију, а затим свом ванбрачном сину Јовану Корвину, који га је држао до смрти 1504. године. Под османску власт град је пао 1552. године.

ИСТОРИЈСКИ ИНСТИТУТ

Предавања се одржавају

у Кнез Михаиловој 36
на првом спрату
сала 2

са почетком у 12:00

НАУЧНА ТРИБИНА

март - мај 2009

Историјски институт Београд
Кнез Михаилова 36/II
тел: 011.2638418, 2181589
факс: 011.2185504
e-mail: istorinst@sanu.ac.yu
<http://www.hi.sanu.ac.yu>

